

כינוס נכסים ושיטות אכיפה

זעזוע בעולם כינוס הנכסים:

פסק דין חריף נגד עורך הדין אסף שומרת—

כינוס נכסים, שיטות הפחדה, ופגיעה בזכויות בעלי דירות

בית משפט ישראלי הוציא פסק דין חריף ויוצא דופן נגד עורך הדין אסף שומרת, הפועל כנאמן כינוס מטעם בנק הפועלים בהליכי חדלות פרעון — תוך שהוא מתאר בפירוט שיטות אכיפה שכינה "גזל ועושק" ופגיעה אנושה בזכויות בעלי נכסים.

■ הרקע: מנגנון כינוס הנכסים וכוחם של הנאמנים

הליכי כינוס נכסים בישראל מעניקים לנאמן הממונה סמכויות נרחבות: השתלטות על נכסים, פינוי דיירים, מכירה כפויה ומימוש משכנתאות. מינוי הנאמן נעשה לרוב ביוזמת הנושה כאשר לרוב הבנק בעל המשכנתא מתיר את החייב ובני משפחתו אשר נותרים לעתים קרובות ללא ייצוג הולם וללא יכולת ממשית להתמודד עם עוצמתו של המנגנון המשפטי והכלכלי שניצב מולם.

עורך הדין אסף שומרת הוא אחד הנאמנים הפעילים בתחום זה, הפועל בשם בנק הפועלים אחד הבנקים הגדולים בישראל. תיקים רבים של חדלות פרעון ומימוש נכסים. לאחרונה ניתן פסק דין בבית המשפט המחוזי בתל אביב בהליך פש"ר 6970-08-17 בפני כבוד השופט חגי ברנר. פסק דין זה מתווסף לריבוי תלונות וטענות המועלות נגד עוה"ד אסף שומרת, בנוגע להפעלת כוח השררה שבידיו אשר חורג בהרבה מגדרי הדין מהתנהלות שאינה תקינה, גובל במעשים בניגוד לחוק במדינת ישראל.

■ ממצאי בית המשפט: האשמות חמורות

בפסק הדין, שתוארו בו ממצאים חמורים, נקט בית המשפט לשון נדירה בחריפותה. על פי האמור בפסק הדין, התנהלות שומרת כללה:

גזל ועושק: בית המשפט תיאר פעולות של ניהול הליכים שנועדו, לכאורה, לרוקן את נכסי החייבים מעבר לנדרש בדין, ותוך פגיעה שיטתית בזכויות קנייניות של בעלי הדירות.

הפחדה ואיומים: פסק הדין כלל תיאורים של שיטות לחץ שיטתיות כנגד חייבים ובני משפחותיהם. לרבות שימוש בכוח השררה של הנאמן להטלת אימה וחרדה, ומהלכי איומים שחרגו מהנדרש לניהול הליך חדלות פרעון תקין.

פגיעה בזכויות בעלי דירות: הממצאים הצביעו על דפוס של פגיעה אנושה בזכויות הדיירים. ובכלל זה ניהול הליכים ללא שמירה מינימלית על כבוד האדם וזכויות הקניין המעוגנות בחוק ובפסיקה.

ניגוד עניינים מובנה: פעולת הנאמן לטובת הבנק הנושה, תוך שאינו בוחל באמצעים להגדיל את תמורת המימוש על חשבון חייבים חסרי אונים, מעלה שאלות עמוקות על ניגוד העניינים המובנה בפעולת נאמני בנקים.

■ הבעיה המערכתית: כשהבנק הוא המעסיק וגם הנפגע

פסק הדין שופך אור על בעיה מבנית עמוקה במערכת כינוס הנכסים בישראל: הנאמן ממונה פורמלית על ידי בית המשפט, אך בפועל הוא פועל לשביעות רצונו של הבנק הנושה, ממנו

מגיעות רוב הפניות לניהול תיקים. הסדר זה מייצר תמריץ כלכלי ברור לפעול למימוש מרבי - לא בהכרח צודק ולא מידתי.

מומחים לדיני חדלות פרעון מציינים כי מנגנוני הפיקוח על נאמנים בישראל לוקים בחסר: בית המשפט מאשר את הפעולות בדיעבד, לרוב ללא בחינה מעמיקה של שיטות העבודה; ללא ייצוג ראוי לחייב הנתון לרוב בחוסר אמצעים אין אף גורם שיאתגר את הנאמן בזמן אמת. **ופסק הדין הדין במעשים נפשעיים כתוצאה כאמור מניצול כח השררה מותח ביקורת קשה מאוד על מעשיו של עוה"ד אסף שמרה ומטלטל את עולם את המשפט במדינה מתוקנת.**

■הממד האנושי: משפחות מול מנגנון

מעבר לשאלות המשפטיות, פסק הדין מאיר את הפגיעה האנושית הכרוכה בשיטות כינוס אגרסיביות. חייבים אנשים שנקלעו לקשיים כלכליים, לעתים בגין נסיבות חיצוניות נתקלים לא פעם בנאמן הנושא בידיו כוח רב, **ללא שאיש מפקח על אופן השימוש בו.**

במקרה נוסף המתנהל בבית המשפט השלום בתל אביב, האיומים על בני משפחה על אשת החייב אשר אינם צד להליך המשפטי מוצאים עצמם ככלי לשימוש ע"י כונס הנכסים באופן בוטה מגבולות הסמכות, של כונסי הנכסים **ואף מעלים שאלות פליליות שראוי שייבחנו.**

■השלכות ודרישות לרפורמה

פסק הדין מעלה קריאה לבחינה מחודשת של מספר מנגנוני יסוד:

פיקוח שיפוטי פעיל — מינוי גורם מפקח עצמאי על פעילות הנאמנים, בנפרד מהבנקים הנושים.

ייצוג לחייבים — הקמת מנגנון ייצוג ציבורי לחייבים חסרי אמצעים בהליכי כינוס.

קוד אתי מחייב — גיבוש כללים ברורים לאסור שיטות הלחץ שתוארו בפסק הדין, עם סנקציות משמעותיות.

שקיפות — פרסום פעולות הנאמן לציבור וליידע חייבים באופן פרואקטיבי על זכויותיהם.

■מה צפוי עתה?

פסק הדין פותח מספר מסלולים אפשריים: השעיית כונס הנכסים מתפקידו, הגשת תלונה משמעתית ללשכת עורכי הדין; בחינת חשיפה פלילית בגין האיומים; ואף בחינת תביעה אזרחית על ידי חייבים שנפגעו. כמו כן, עשוי פסק הדין לשמש תקדים בתיקים עתידיים.

מקרה זה ממחיש כיצד מנגנון שנועד להסדיר חובות בצורה מסודרת עלול — בהיעדר פיקוח ראוי — להפוך לכלי לפגיעה בחלשים. תפקידה של מערכת המשפט אינו רק לאשרר פעולות נאמנים, **אלא להגן על זכויות כל הצדדים — ובראשם מי שאין לו כוח להגן על עצמו.**

פנו אלינו לבחינת פעולות כונסי הנכסים / הנאמנים בתיק חדלות פרעון, לשמירה הגנה וקבלת מעטפת אל מול פעולות דורסניות והרסניות אלה.